

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 29 czerwca 2023 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Inspektorat w K. na podstawie art. 83 ust. 1 oraz art. 31, 32 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U z 2020 r., poz. 266) stwierdził, że E. S. jest dłużnikiem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenie zdrowotne. Zadłużenie na dzień wydania decyzji wynosi łącznie 43 222,00 złote w tym 32 354 złote tytułem składek za okres 09-2018 – 03-2023, 9 360 złotych tytułem odsetek oraz 1300 złotych tytułem egzekucji. Odpowiedzialność za zadłużenie obejmuje odrębny majątek płatnika składek E. S. oraz wspólny majątek płatnika składek E. S. i jej męża A. S..

(decyzja – k. 8 akt ZUS)

W dniu 20 lipca 2023 roku A. S. złożył odwołanie od powyższej decyzji, wskazując, że została wydana z naruszeniem przepisów i nie wzięto pod uwagę, że wnioskodawca wraz z płatniczką składek zawarli umowę majątkową w dniu 19 grudnia 2001 roku, na mocy której pomiędzy małżonkami istnieje ustrój rozdzielności majątkowej, a małżonkowie od grudnia 2001 roku nie dysponują majątkiem wspólnym.

(odwołanie - k. 3-4)

W odpowiedzi na odwołanie pełnomocnik organu rentowego wniósł o jego oddalenie, zobowiązanie wnioskodawcy do złożenia aktu notarialnego potwierdzającego pozostawanie przez strony w rozdzielności majątkowej oraz zasądzenie kosztów postępowania , w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

(odpowiedź na odwołanie k. 6-7)

P. składek E. S. przyłączyła się do odwołania.

(stanowisko procesowe zainteresowanej protokół z rozprawy z dnia 9 stycznia 2024 roku 00:01:17-00:01:47 k. 39)

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawca A. S. i zainteresowana E. S. są małżeństwem od 28 lutego 1981 roku.

(okoliczność bezsporna)

E. S. prowadziła własną pozarolniczą działalność gospodarczą i z tego tytułu zgłosiła się do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych jako płatnik składek.

(okoliczność bezsporna)

E. S. w okresie od września 2018 roku do marca 2023 r. nie opłaciła należnych składek na ubezpieczenie zdrowotne, a łączne zadłużenie płatnika składek za ten okres, wraz z należnymi odsetkami naliczonymi na dzień wydania decyzji, wynosi łącznie 43 222,00 złotych.

(okoliczności bezsporne)

Początkowo między małżonkami istniał ustrój wspólności ustawowej małżeńskiej. Jednakże w dniu 19 grudnia 2001 roku zawarli oni , w formie aktu notarialnego, umowę majątkową małżeńską , na mocy której wyłączyli, począwszy od 19 grudnia 2001 roku, ustawową wspólność majątkową małżeńską i ustalili, że będzie ich obowiązywać ustrój rozdzielności majątkowej. Od dnia 19 grudnia 2001 roku do dnia wydawania orzeczenia w sprawie małżonków S. obowiązuje ustrój rozdzielności majątkowej. Wskazany powyżej małżeński ustrój odrębności majątkowej w żadnym momencie nie został zniesiony.

(akt notarialny k. 36, okoliczności bezsporne)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o całokształt materiału dowodowego zebranego w sprawie, w szczególności o dokumenty zawarte w załączonych do akt sprawy aktach ZUS, oraz odpis aktu notarialnego, które to dowody nie zostały skutecznie zakwestionowane przez organ rentowy. Zebrane dokumenty nie nasuwają wątpliwości i pozwalają tym samym na wydanie rozstrzygnięcia.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 5 i art. 12 ust. 1 Ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych z dnia 13 października 1998 r. (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 423) osoby fizyczne prowadzące pozarolniczą działalność na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej oraz osoby z nimi współpracujące podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu.

Stosowanie zaś do treści art. 46 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych płatnik składek jest obowiązany według zasad wynikających z przepisów ustawy obliczać, potrącać z dochodów ubezpieczonych, rozliczać oraz opłacać należne składki za każdy miesiąc kalendarzowy.

Według art. 32 cytowanej ustawy do składek na Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, Fundusz Emerytur Pomostowych oraz na ubezpieczenie zdrowotne w zakresie: ich poboru, egzekucji, wymierzania odsetek za zwłokę i dodatkowej opłaty, przepisów karnych, dokonywania zabezpieczeń na wszystkich nieruchomościach, ruchomościach i prawach zbywalnych dłużnika oraz stosowania ulg i umorzeń stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące składek na ubezpieczenia społeczne.

W świetle znajdującego odpowiednie zastosowanie na mocy art. 31 i 32 ustawy systemowej przepisu art. 26 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o Ordynacja podatkowa (t.j. 2023 poz.2383) podatnik odpowiada całym swoim majątkiem za wynikające ze zobowiązań podatkowych podatki.

W myśl art. 29 § 1 tej ustawy w związku z art. 31 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, w przypadku osób pozostających w związku małżeńskim odpowiedzialność za zobowiązania powstałe w wyniku prowadzonej działalności gospodarczej obejmuje majątek odrębny dłużnika oraz majątek wspólny płatnika i jego małżonka.

W art. 29 u.o.p. stosowanego odpowiednio mowa zatem o odpowiedzialności płatnika składek. W art. 26 powołanej ustawy wskazano, że płatnik odpowiada całym swoim majątkiem, zaś w art. 29 doprecyzowano, że odpowiedzialność ta obejmuje majątek odrębny płatnika oraz majątek wspólny płatnika i jego małżonka.

W przypadku osób pozostających w związku małżeńskim odpowiedzialność, o której mowa w art. 26 obejmuje majątek odrębny podatnika oraz majątek wspólny podatnika i jego małżonka. Skutki prawne ograniczenia, zniesienia, wyłączenia lub ustania wspólności majątkowej nie odnoszą się do zobowiązań podatkowych powstałych przed dniem:

- 1) zawarcia umowy o ograniczeniu lub wyłączeniu ustawowej wspólności majątkowej;
- 2) zniesienia wspólności majątkowej prawomocnym orzeczeniem sądu;
- 3) ustania wspólności majątkowej w przypadku ubezwłasnowolnienia małżonka;
- 4) uprawomocnienia się orzeczenia sądu o separacji”.

Panująca rozdzielnosc majątkowa powoduje to, że zarówno przychody, jak i zaciągnięte po tej dacie zobowiązania nie dotyczą współmałżonka. Od tej daty istnieją dwie odrębne od siebie masy majątkowe – majątki odrębne każdego z małżonków.

Zgodnie z art. 29 § 2 pkt 1 Ordynacji „odpowiedzialność małżonka niebędącego płatnikiem składek za zaległości składkowe drugiej osoby w związku małżeńskim jest ograniczona”. Skutki prawne zniesienia wspólności majątkowej, a więc ustanowienia rozdzielności majątkowej nie odnoszą się do zobowiązań składkowych powstałych przed zawarciem umowy, co oznacza, że współmałżonek nie odpowiada za zobowiązania składkowe powstałe po dniu zawarcia takiej umowy (tak uznał w wyroku z dnia 20 lipca 2015 r. Sąd Apelacyjny w Łodzi, sygn. akt III AUa 1332/14).

Z inną sytuacją mamy bowiem do czynienia, gdy między małżonkami istnieje ustrój wspólności ustawowej. Zgodnie z wyrokiem Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego siedziba w P. z dnia 24 stycznia 2018 r., I SA/Po 1083/17: „Współmałżonek odpowiadający za zaległość podatkową małżonka będącego podatnikiem nie jest zobowiązany jako podatnik i nie odpowiada za zobowiązanie podatkowe. Jego zobowiązanie wynika z długu małżonka-podatnika i ograniczone jest do odpowiedzialności z majątku wspólnego. Małżonka jest zobowiązana z majątku wspólnego z tytułu zobowiązania podatkowego współmałżonka, co wprost wynika z art. 29 § 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa (t.j. Dz.U. z 2017 r. poz. 201 ze zm.) i jeżeli egzekucja ma być prowadzona z ich majątku wspólnego, tytuł wykonawczy powinien być wystawiony na oboje małżonków. W tym stanie rzeczy, wobec zgłoszenia zarzutu dotyczącego zajęcia rachunku bankowego, nieskierowanie tytułu wykonawczego do małżonki skarżącego w sposób rażąco narusza art. 27 § 1 ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (t.j. Dz.U. z 2017 r. poz. 1201 ze zm.) i w żaden sposób nie można uznać za wypełnienie tego obowiązku zakreślenie w tytule wykonawczym odnośników dotyczących jej małżonka, bowiem nie wypełnia to dyspozycji art. 27c teże ustawy”.

W wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku – III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 11 czerwca 2015 r., sygn. akt III AUa 36/15, sąd uznał: „Wszelkie modyfikacje ustroju majątkowego małżonków są skuteczne w stosunku do zobowiązań podatkowych powstałych po dokonanej modyfikacji ustroju majątkowego. A zatem ograniczenie, zniesienie, wyłączenie lub ustanie wspólności majątkowej nie będzie się odnosiło do zobowiązań podatkowych powstałych przed datą zawarcia umowy o ograniczeniu lub wyłączeniu ustawowej wspólności majątkowej, zniesienia wspólności majątkowej prawomocnym orzeczeniem sądu, ustania wspólności majątkowej w razie ubezwłasnowolnienia małżonka względnie uprawomocnienia się orzeczenia sądu o separacji małżonków”.

W wyroku z dnia 6 listopada 2012 r. Sąd Apelacyjny we Wrocławiu – III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, sygn. akt III AUa 895/12 stwierdził: „Art. 29 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku – Ordynacja podatkowa (t.j. Dz.U. z 2005 r. Nr 8, poz. 60 ze zm.) jest przepisem szczególnym. Wynika z niego, że w przypadku osób pozostających w związku małżeńskim odpowiedzialność za zobowiązania podatkowe obejmuje odrębny majątek podatnika oraz majątek wspólny podatnika i jego małżonka, przy czym skutki prawne ograniczenia, zniesienia lub ustania wspólności majątkowej nie odnoszą się do zobowiązań powstałych przed dniem zniesienia wspólności majątkowej małżeńskiej umownie lub sądownie. Nie istnieje możliwość uwolnienia się skutecznie od odpowiedzialności za zobowiązania wynikające z powołanego art. 29 ustawy przez zawiadomienie wierzyciela o zawartej umowie majątkowej małżeńskiej, albowiem reguluje on odpowiedzialność małżonka do dnia ograniczenia, zniesienia, wyłączenia lub ustania wspólności majątkowej. Zniesienie wspólności małżeńskiej skutkuje wyłączeniem zastosowania art. 29 § 1 ustawy, natomiast w stosunku do zaległości podatkowych powstałych po tej dacie małżonek taki może jednak odpowiadać jako osoba trzecia na zasadach wynikających z art. 111 ustawy”.

W tym miejscu wskazać należy, że udziały w majątku objętym wcześniej wspólnością majątkową małżeńską powstają w momencie ustania tej wspólności, w tym poprzez ustanowienie przez sąd rozdzielności majątkowej, a wielkość tych udziałów jest równa. Jest tak, niezależnie od tego, w jakim stopniu każdy z małżonków przyczynił się do powstania majątku wspólnego (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 października 1996 r., II CKU 10/96). Wprawdzie do czasu podziału majątku wspólnego, każdemu z małżonków przysługuje uprawnienie do zgłoszenia żądania ustalenia nierównych udziałów w tym majątku (art. 43 § 2 KRO), jednak skutek w postaci ustalenia, że udziały małżonków nie są równe, wymaga konstytutywnego orzeczenia sądu. Do chwili jego uprawomocnienia się należy przyjmować, że oboje małżonkowie mają równe udziały w majątku wspólnym. Stanowisko tego rodzaju znajduje oparcie w poglądzie Sądu Najwyższego, prezentowanym w uchwale z dnia 17 kwietnia 2015 roku, III CZP 9/15 (Lex 1665896).

W przepisie art. 29 Ordynacji podatkowej nie uzależniono skutków prawnych w nim określonych od faktu powiadomienia organu administracji o umowie wyłączającej ustawową wspólność majątkową. (tak WSA w Łodzi z dnia 5.03.2019, (...) SA/Łd 974/18/

W przedmiotowej sprawie bezspornym jest, że E. S. jako płatnik składek w okresie od września 2018 roku do marca 2023 roku nie opłaciła należnych składek na ubezpieczenie zdrowotne, a łączne zadłużenie za ten okres, wraz z należnymi odsetkami naliczonymi na dzień wydania decyzji, wynosi łącznie 43 222,00 zł. Powyższego nie kwestionowano. Przeprowadzone w niniejszej sprawie postępowanie wykazało, że stosownie do powyższych przepisów, zabezpieczenie wierzytelności na majątku wspólnym płatniczki składek E. S. i jej współmałżonka A. S. może dotyczyć należności powstałych jedynie do dnia 19 grudnia 2001 r. tj. do dnia ustanowienia rozdzielności majątkowej małżeńskiej, co tym samym wyklucza odpowiedzialność A. S. za długi płatnika powstałe w okresie od września 2018 roku do marca 2023 roku, skoro małżonek dłużniczki w chwili powstania zadłużenia był od 17 lat w ustroju majątkowej rozdzielności małżeńskiej. Oczywistym jest, że nie może on ponosić odpowiedzialności za długi z majątku dorobkowego skoro w chwili powstania długu jak i w chwili wydawania zaskarżonej decyzji taka prawna więź nie łączyła małżonków. Stąd też nie może zostać uznana za poprawną decyzja, która odnosi się do nieistniejącego stanu prawnego. W konsekwencji wyłączenie małżonka dłużniczki, która stała się stroną zaskarżonej decyzji z odpowiedzialności za długi małżonka powstałe po ustaniu wspólności majątkowej małżeńskiej jest zasadne, co powoduje, że małżonka zobowiązana jest do odpowiedzialności ze swojego majątku. Bowiem po ustaniu wspólności małżeńskiej do dotychczasowych majątków odrębnych małżonków dochodzą udziały w dotychczasowym majątku dorobkowym który przekształcił się we współwłasność w częściach równych. (art. 51 KRO i art. 511 k.r.o)

Innych okoliczności, uzasadniających odpowiedzialność A. S. za długi małżonki, organ rentowy nie podnosił.

Dodać należy, że Sąd dostosował sentencję wyroku do sentencji zawartej w zaskarżonej decyzji mając na uwadze, że A. S. stał się też stroną postępowania, co zostało uwidocznione w decyzji i którą zaskarżył w zakresie swojego wyłączenia z odpowiedzialności. Wprawdzie dłużnikiem podstawowym jest E. S. to jednak z treści decyzji wynika, że odpowiedzialność ponosi też jej małżonek ograniczoną do majątku dorobkowego małżonków. Dlatego Sąd pozostawił w zaskarżonej decyzji odpowiedzialność ubezpieczonej E. S. jako dłużnika za dług wynikający z nieopłaconych składek z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej, natomiast ustalenie, czy istnieje majątek pozwalający na zaspokojenie przypadającej od dłużniczki należności, należy do postępowania egzekucyjnego, a wnioskodawca – współmałżonek A. S. ma prawo do powołania się w jego toku na ograniczenie odpowiedzialności w związku z zawartą umową majątkową małżeńską.

Mając na względzie powyższe, Sąd Okręgowy na podstawie art. 47714 § 2 KPC orzekł jak sentencji wyroku.